

Naša moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 17.

V Ljubljani, dne 6. aprila 1906.

Letnik I.

Štastika po društvih.

Delavska društva samostojne organizacije se lepo gibljejo. V vseh ozirih se razvija društveno življenje. Podporna stran se živahno goji; predavanja in shodi se vrše redno; strokovno zastopstvo si je tudi dobilo vpliva pri delodajavcih in pri občinstvu. Delavstvo dosega po svojih društvih vedno več veljave, vedno več izobrazbe, vedno več samostojnosti in samozavesti. Vse to je veselo! Ene reči pa manjka! Nasproti javnosti je neobhodno potrebno, da se vse, kar naša delavska društva delajo, točno zapisuje in objavlja. To ima silno velik pomen! Na ta način je mogoče podati članom vsakega društva natančen pregled o tem, kaj je društvo storilo in se potem vnema za društvo utrdi. Tega je seveda najprej treba. Kako rada buti med kakim delom v društvenike misel: „Saj se nič ne dela; odbor spi“ in podobni očitki. Taka reč se rada verjame. To silno škoduje. Če se pa vsaka odborova seja, vsak sestanek, vsak shod, vsako posredovanje, vsaka podpora, vsaka izposojena knjiga natančno zabeleži in koncem leta v preglednem poročilu poda članom, postanejo taka očitjanja nemogoča. Povdarjati moramo pa tudi, da ima odbor v taki objavi najboljšo bodrilo za uspešno in pridno delo. Koncem leta je treba dati natančen račun. Čim podrobnejši račun se zahteva, tem natančneje se vodi gospodarstvo.

To velja povsod; to velja tudi za društvene odbore.

Velikega pomena so take objave tudi v organizacijskem oziru. Delavsko združevanje ima mnogobrojno sovražnikov, eden največjih je lastna nezaupnost. Kakor slana ob solncu, se raztaja ta pogubna lastnost. Ko delavci v krajih, kjer še nimajo nobenega društva, berejo, kako delajo drugod njihovi bratje, se vnamejo sami in gotovo poizkusijo prej ali slej ustanoviti si nekaj podobnega. Tako se organizacija širi. Silno velikega pomena je pa natančno društveno poročilo za že obstoječa bratska društva. Nauče se, kako in kaj je treba delati. Če so pridni odbori, se vesele svojih uspehov; če njihovo delovanje ni zgledno, se razgibljujejo in so potem marljivejši. Na vsak način so poročila tudi zanje velike važnosti.

Zdaj pa vpliv na javnost! Socialno-demokratska organizacija je razmeroma majhna; le majhen delček delavcev je v nji združenih. In vendar kako mogočno nastopa! Javnost jo tudi vpoštevajo; bojé se je. Njena glavna moč so pa javna poročila. Vsako najmanjšo drobtino, ki more pokazati delo v društvih, objavljajo s silno natančnostjo. S tem vplivajo na vso moč na vso javnost.

Iz vsega tega naj se uče naša društva. Občni zbori so se deloma že zvršili, deloma se imajo še zvršiti. Prične naj se takoj delo! Po odborih naj se tako porazdeli, da bo imel vsak svoje.

Na vsak način se bo ob letošnji skupni konferenci treba posvetovati o tem, kako naj se uredi štastika društvenega delovanja. A že do tedaj naj se zvrši, kar je mogoče.

Kaj stori država za tobačno delavstvo?

Leta 1904 je imela država od tobačnega monopola dohodkov 142,820.000 kron. Premoženje tobačne uprave se je pa pomnožilo za 11,120.000 kron, tako da torej znaša čisti dobiček, ki ga je imela država l. 1904 pri tobačnem, 154,000.000 kron. To je jako znaten dobiček in zato ima tobačno delavstvo pač popolno pravico, da zahteva izboljšanje svojega položaja. Saj dela v državnem podjetju, ki bi moralo skrbeti pred vsem zato, da daje zgled ostalim zasebnim podjetnikom in ima zadovoljno delavstvo. Zato pa pač država po svojih tobačnih tovarnah, ki jim prinašajo tako ogromen dobiček, ne sme skopariti.

Res je, da se je povišal povprečni zaslužek primeroma s prejšnjim letom leta 1904 za 65, oziroma za 52 vinarjev. Pa kljub temu trdimo, da so plače še nizke dovolj. Saj je zaslužilo 826 tedensko plačanih delavcev poprečno le 19 kron 26 vinarjev, oziroma 19.06 kron,

Leop. Lénard.

„Svjaščenič“.

Ne pričakujte v tem le podlistku nič izvanrednega in zanimivega ali celo kaj tacega, česar še nikdar ni bilo in nikdar ne bo in čemur se dandanes pravi moderno. Vsaka poteza je vzeta iz resnične, priproste vsakdanjosti.

Zasedel sem malega, huculskega konjiča, svojega „Leveka“ in jahal za nosom kar na slepo srečo dalje, vedno dalje v planjavo ruskega Podolja. Okrog mene povsod samo polje in polje, nobenega grička, nobene premembe očesu. Pred menoj se vije slaba, neposuta pot v nepregledno daljavo, kakor v večnost. Kadar se razmoči, jo zamore prekoračiti samo mali podoljski konj. Z našo težko živino bi človek ne prišel daleč.

Poldan se je ženagnil in jaz in „Levek“ sva bila že lačna in utrujena. To-

rej vprašam necega kmeta, ali sem že blizu kakšne vasi in ali je v dotični vasi „svjaščenič“ (duhovnik). Tu se namreč ne more računati na gostilne. V judovskem „šinku“ (krčmi) se dobi samo žganje in morda za prigrizek kakšni „hajgeles“, poleg tega pa še kaj takega, čemur pravijo Hrvati „lazica“, po slovensko se pa ne upam zapisati. Smrad pa in nesnaga, ki vlada v „šinku“, pokvarita popotniku tek za dolgo časa. A tudi še drugačna presenečenja človek lahko doživi v njih. Toda vedno računa tuječ lahko na gostoljubnost „svjaščeniča“, graščaka ali kakšne druge premožnejše osebe. Mene je veselilo v prostem času delati izlete kar na slepo srečo in kamor me je zanesel slučaj, zaiti nepričakovano k duhovniku tudi radi tega, da sem imel priliko izpoznavati njihovo življenje.

V resnici se pričenjajo prikazovati znamenja, da se bližamo vasi. Moj „Levek“, ki je zadnji čas postal že zelo svojeglav, otepal z repom, poskakoval na stran, stresal z glavo in letel proti

vasi ponosno, kakor da bi nosil generala. Seveda se tudi jaz izkušam držati v sedlu prav po vojaško. Otroci nas opazijo, lete od vseh strani za menoj in kriče: „Kucik, kucik!“ Moj mali konjiček je vzbujal namreč povsod splošno pozornost ruske mladine. Da bi jim ne kazil veselja, zadržim konja, da gre v korak, in jaham obdan od vaše mladine po vasi. Seveda njihovo navdušenje ni veljalo meni, čudnemu tujcu, ampak mojemu huculskemu kuciku „Leveku“. Med potjo vprašam necega dečaka, kje živi „svjaščenič“ in jaham proti hiši, ki mi jo je pokazal. Obširna, nizka hiša z lesom krita in obdana s starodavnim lesenim plotom, stoječa poleg popolnoma lesene cerkvice v ruskem slogu s petimi kupolami in z zvonovi visečimi na starodavnem drevesu poleg cerkve, — to je bilo župnišče. Takoj mi je bilo jasno, da stojim pred stanovanjem moža stare korenine, predstaviteljem neke posebne vrste ruskega občinstva, ki pa tudi med nami Slovenci še ni popolnoma izumrla. (Dalje.)

pri gedingu je pa znašala poprečna plača 17.50 kron in pri delavstvu, ki je plačano na dan, je zaslužilo na teden le 12.10 kron. To so nizke vsote osobito v sedanjih draginji! Oženjeni ne morejo pošteno shajati.

Res je sicer, da so se zvišale plače od l. 1890 do l. 1904 od povprečnih 348 kron 72 h na 554 kron 66 vinarjev. A to zvišanje je bilo neobhodno potrebno, ker bi bilo delavstvo pobegnilo iz tovarn, ko bi bile ostale tako beraške plače, kakršne so bile še l. 1890.

Izmed 38.861 delavcev in delavk je obolelo leta 1904. veliko število 14.141 oseb, na sto 36.8. To število je precej veliko in kaže, da ni vse tako, kakor bi moralo biti. Saj je jako veliko bolniških blagajn, ki imajo le 27.755 bolnikov na sto. Uradno poročilo pravi, da je zato toliko oseb bolnih, ker uživajo slabo hrano, slabo obleko in obuvalo in slaba stanovanja. Generalna direkcija naglašuje tudi v svojem poročilu, da se mora obratiti pozornost zlasti na slaba stanovanja, ki so mnogokrat vzrok jetiki in pa skrofulozi. Kaj pa je vzrok slabim življenjskim in stanovskim razmeram tobačnega delavstva, če ne ravno nezadostne plače? Naglašati moramo tudi, da se prav nikjer ne pišejo tako slaba zdravila obolelim delavcem, kakor ravno po tobačnih tovarnah. Pač je preveliko štedenje pri zdravilih vredno graje. Je že res, da zdravila ne pomenjajo vse in da je glavno za bolnika, da s pametnim življenjem prepreči bolezen. Pa če je že potrebno zdravilo, bodi dobro predpisano po znanstvenih izkušnjah in ne po odlokih in paragrafih iz preteklega stoletja. Štedenje pri delavčevem zdravljenju ni na mestu. To pa še manj, ker je znašala pričuvna zaloga bolniških blagajn po c. kr. tobačnih tovarnah 1,260.887.57 kron. Tudi delavski prispevki v bolniške blagajne tobačnih tovarn so višji, kakršni so po marsikaterih drugih bolniških blagajnah, a kljub temu delavstvo ne dobi takih podpor, kakršnih je n. pr. deležno v dunajski okrajni bolniški blagajni zavarovano delavstvo!

Slej ko prej mora tobačno delavstvo obratiti vso pozornost na izboljšanje plač, a tudi na boljšo preskrbo ob boleznih!

Med brati in sestrami.

Tovarna za lep. Pri nas imamo en pol kurjača A. K., ki mu je prav na poti naše začetno društvo, ki njemu nič mari ni, saj ni naš redni član. To se mu zlasti ne dopade, ker imamo tudi ženske v odboru. Za enkrat mu povemo: Ako bo še kaj vtikal svoj nos v naše društvo, potem bomo pa tudi mi njegovo kosmato vest v javnost raztrobili. Toliko za zdaj, če bo treba, bode prihodnjič več.

Iz ljubljanske tobačne tovarne. Usmilite se nas podzemeljskih delavk! V kleti pod rezalnico (Šnajdsal) nas dela več delavk. Vredne smo usmiljenja in pa tudi pravice. Kako je delo v kleti, si pač lahko predstavlja vsak. A pri nas ne le, da delamo pod zemljo, je še to, da nas obdaja večer prah, ko izbiramo najslabši tobak. Kadi se grozno in zrak je jako slab. Tudi prostor je zelo nizek. Kdor pozna naše delavstvo, naš razloči izmed vseh drugih delavk. Nezdravo delo vpliva neugodno na naše zdravje in izgledamo zato tako slabo, kakor nobene druge delavke. Potrebno je, da se izboljša naše stanje. Prav bi bilo, da nam odkažejo bolj zdrav prostor, če pa že tega nočejo ali pa ne

morejo, naj delavke pri našem delu menjajo! Končno moramo še pripomniti, da smo že večkrat opozarjale in prosile, naj se nam pomore, a oni, ki so poklicani zato, da bi nam pomagali, so se nam pa le smejali. . . . Pri našem nezdravem in napornem delu, ko vzdigujemo tudi težke s tobakom napolnjene zaboje, bi morale imeti tudi boljše plače. Težje delo pa zahteva tudi tečnejšo hrano, a imamo komaj za navadno hrano dovolj.

Vohunstvo v ljubljanski tobačni tvornici. Zaradi zadnje številke „Naše Moči“ je nekaj redko sejanih oseb v velikem ognju. Kdo li je to pisal, se sprašujejo in stikajo, pa ugrabijo seveda, da bi škodovali če bi le mogli našim sotrudnikom. A kruto se motijo pri svojem grdem vohunskem poslu. Mi imamo v ljubljanski tvornici veliko sotrudnikov, ki jih pa nihče zasledil ne bo. Onim, ki se tako zanimajo za naše sotrudnike, pa povemo da je zaman ves njihov trud in vse njihove spletke. Prej ko slej bomo z vso odločnostjo razkrivali napake in grajali, kar je vredno graje in naj li bo to vseč vohunom ali ne! Naše skrajno zaničevanje pa onim, ki stikajo za sotrudniki, da bi jim škodili. Pazijo naj, da se ne uresniči na njih samih narodni rek: „Kdor koplje drugim jamo, bo sam padel vanjo.“

Kamna Gorica. Velikonočni prazniki se bližajo, a naši trgovci se pa le jeze in jeze nad nami, ubogimi delavci. In sicer zato, ker le malo kupujemo pri njih. Pa zakaj bi li kupovali, ko pa dobimo pri drugih trgovcih cenejše blago, ko pri njih. Pred nekaj leti smo pač kupovali pri njih in jim plačevali tako, kakor so zahtevali oni. Še pred 2 leti je moral ubogi delavec kupovati blago pri njih na knjižico in mu je bilo dražje zaračunano blago, vzeto na up. Pa še prodajalke so se večkrat zmotile pri vpisovanju v knjižice, a ne na lastno škodo. Zdaj pa, ko smo prosti vsaj združni delavci, pa kupujemo, kjer hočemo, jim pa seveda ni prav, ker trpe njihovi nikdar polni mošnjiki. Pa mi delavci jim povemo, naj se jeze, kolikor se hočejo. Toliko časa ne bomo kupovali pri njih, dokler dobivamo blago po 10 vin. pri kg. cenejše pri trgovcih izvan naše vasi. Mi proletarci lahko izpoznamo zdaj, da so naši bogatinci in trgovci le toliko za nas, kolikor jim zdajemo svojih trdo prisluženih grošov. In da jim ne bo treba jemati naših umazanih grošov, se pa delavci združujemo v svojem delavskem društvu in organizujemo se tudi na gospodarskem polju, kakor smo že pred 5 leti razgovarjali. Misel za našo gospodarsko organizacijo tli že leta med nami, čas je, da jo uresničimo in se osvobodimo bogatincev pa tudi kramarjev.

Iz Vevč. Večkrat je že bilo kaj v „Naši Moči“ iz naše tovarne. Tega se tudi naši gospodje malo boje, a ne tako pa naši priganjači ali mojstri. In zakaj? Zato, ker so bolj v ozadju za drugo gospodo, kot so verkererji in drugi. Tako imamo tudi pri nas nekega mladega gospodka, ki mu pravimo bleihmojster. Ta je prišel pred enim letom do te službe, prej je bil le ubogi delavec. A, kako vam to revše po koncu hodi! Pa saj lahko, ker ima mastno plačo, zasluži se enkrat toliko kot kak navaden delavec. Zato pa tudi kriči in vpije nad ubogimi delavci in delavkami, da je groza. Zraven pa ima le on dobiček, ker edino to mu pomaga, da tako napreduje, da mu bo mogla biti kmalu vsa tovarna pokorna. Delavkam, ki morajo jako težka dela opravljati, pa pravi: Če nočete, pa pojte k direktorju se pritožit, jaz moram, ker

me drugi tudi ne pustijo tako delat, kot bi jaz rad.“ Ali mi pa pravimo: ako on lahko zase zboljšanje prosi, bi tudi za nas lahko včasih malo pregledal. Torej, dragi tovariši, pazite, da vam ne bo preveč škodoval. Ne zdi se nam to čudno, da se je to revše tako izpreobrnilo, ker že opisani naš „ta suh“ zelo deluje nanj. Le to obžalujemo, da se da tako naglo izpreobrnilo na drugo stran. To mu svetujemo, naj le malo bolj mirno postopa, sicer se mu bo enkrat nekaj pripetilo, kar si gotovo ne želi. Drugič pa še kaj več.

Trbovlje. Računski izkaz „Pazniškega in delavskega podpornega društva za mesec sušec 1906. Dohodki. Vplačana mesečna in prispevki za godbo 258.60 K. Izdatki: a) pogrebni stroški v 5 slučajih K 71.24; b) 4 podpore bolanim in vdovam K 99.50; c) honorar za blagajnika K 10; č) v hranilnico vloženo 34 K; d) v ročno blagajno K 0.36; v godbino blagajno K 43.50. Skupaj K 258.60.

Pogreb 25. sušca v jami zadušeni Ščurka in Kanižarja se je vršil v sredo, 28. sušca, popoldan. Ker sta oba člana „Podpornega društva“, so se udeležili pogreba vsi prosti društveniki, večina v uniformah, in množica ljudstva. Tudi ravnateljstvo z rudniškim komisarjem in uradništvo je bilo navzoče. Soc. demokrati so se nalašč odtegnili. Sprevod je šel v spremstvu duhovnikov od mrtvašnice k cerkvi, potem pa nazaj na pokopališče. Spotoma je društvena godba svirala žalostinke. Pretresljivi prizori so se vršili, ko so oba tovariša v nesreči polagali v skupno jamo. Ata! Ata! Ne devljite ata notri! Ata, pridi vun! so glasno jokaje klicali zapuščeni otroci. Ko je po dovršenem duhovskem opravilu društveni predsednik g. Leeb govoril tovarišema slovo, ni ostalo suho nobeno oko. Zbogom, draga nam tovariša, nepozabna nam ostaneta! Na svidenje!

Zahvala, katero nam je poslala vdova po ponesrečenem pazniku Ivanu Ščurku: Pristrčno se zahvaljujem za vse dokaze sočutja ob nagli smrti mojega dobrega in skrbnega moža. Prav iskreno zahvalo izrekam še posebej vsem članom Podpornega društva, zlasti njega predsedniku g. H. Leebu in vsem gospodom, ki so mi v teh hudih in žalostnih dneh storili veliko dobrega. Zahvaljujem se tudi slavni društveni godbi, kakor tudi č. gg. duhovnikom, vsem gospodom in gospem, rudarjem in sploh vsem, ki so ga spravili k zadnjemu počitku. Posebno se zahvaljujem sl. Podpornemu društvu za podeljeno mi podporo. Bog plati in sv. Barbara! Trbovlje, dne 1. aprila 1906. Žalujoča žena z otroci.

Zahvala. Prav srčno se tempotom zahvaljujemo našemu sl. „Pazn. in delavsk. podpornemu društvu v Trbovljah“ za mnogoštevilno sprejstvo mojega premiloga moža, oziroma očeta k zadnjemu počitku, za krasni venec katerega je to društvo na grob položilo, kakor tudi za vse kar mi je taisto v mojih žalostnih urah preskrbelo in me še razen tega gmotno podpiralo.

Zahvaljujem se tudi č. g. ravnatelju, c. kr. g. rudn. komisarju, č. gg. uradnikom, č. gg. duhovnikom in č. g. g. g. sploh vsem, kateri so z njih udeležbo pogreba, svoje sožalje izkazali. Žalujoča rodbina Kanižerjeva.

Krvoses kapitalizem.

Naš tovarniški trg. Pri naši ljubljanski tobačni tovarni imamo trg za živila. Prav, da je. Saj delavska mati in gospodinja pa tudi navadna delavka nima časa, da hodi na oddaljeni ljubljanski trg po živila, ki je pa že prazen, ko imamo me čas. Pa nekaj le ni v redu na našem trgu. Napisano je, da sme kupovati na trgu le tobačno delavstvo, pa se to ne upošteva prav nič. Kmetice prinašajo živila na naš trg, pa jih navadno prekupijo branjevke, da nam jih zopet prav drago prodajo. Tega pač ne moremo več trpeti in zato pozivljamo poklicane merodajne činitelje, naj prepovejo prekupovanje branjevkam na našem trgu za živila.

Sem z našimi pravicami!

Kdo plača stroške bolnišnici? V sledečem podajamo zanimiv slučaj, ki radi svoje važnosti zasluži zanimanje vsacega delavca.

Neki član okr. bolniške blagajne v Ljubljani bil je v svoji bolezni skozi 2 meseca oskrbovan v deželni bolnici v Ljubljani.

Bolniška blagajna plačala je bolniško-oskrbne stroške bolnici samo za štiri tedne, kar je bila po pravilih in zakonu dolžna. Za ostali čas zahtevalo se je pa plačilo potom mestnega magistrata ljubljanskega od bolnika samega.

Proti tej zahtevi se je pa le-ta uprl in vložil pritožbo na c. kr. deželno vlado izvaja:

da je po zakonu o bolniškem zavarovanju delavcev, član okr. bol. blag. in bil kot tak oddan v bolnico, da je bol. blag. dolžna zanj skrbeti v slučaju bolezni skozi 20 tednov na ta način: da mu brezplačno zdravnik in zdravila in plača bolniščino, za slučaj pa, da je bolnik oskrbovan v bolnišnici, plača bolniško-oskrbne stroške največ 4 tedne, za nadaljni čas pa izplača bolniščino bolniku samemu, in če je tudi dalj kakor 4 tedne v bolnici; —

Zakon glede bolniškega zavarovanja delavcev napravljen je v koristi delavcev in mu je namen ščititi posameznega delavca v slučaju bolezni po skupnosti in mu odvzeti breme stroškov in ga naložiti skupnosti združeni v bolniški blagajni.

Ako torej niti ta skupnost zavarovanju podvrženega delavstva — bolniška blagajna — ni dolžna plačati bolnici za več kot 4 tedne je jasno, da je to tem manj dolžan posameznik sam, ker bi bil drugače cel zakon iluzoričen.

Tem izvajanjem pritrdila je c. kr. deželna vlada kakor tudi c. kr. notranje ministrstvo, katero zadnje je z razpisom z dne 4. nov. 1905. št. 21012 razsodilo:

Po § 8. odst. III. zakona o delavskem bolniškem zavarovanju določa kot najvišjo povračilno dolžnost bolniških blagajn napram javnim bolnišnicam, da je bolniška blagajna zavezana plačati bolnici samo za 4 tedne bolniško-oskrbne stroške po zadnjem razredu.

Nadaljnja oskrba v bolnici, ki presega 5 tedne, ne gre na račun bolniške blagajne in tudi ne na račun bolniku skozi 20 tednov pristoječe bolniščine, vsled česar ima bolnik pravico zahtevati, da se mu izplača bolniščina ki presega štiri tedne, če tudi je bil več kot štiri tedne oskrbovan v bolnici.

Ker pa zakon o delavskem zavarovanju direktne povračilne zahteve

bolnice proti članu kake zakonite bolniške blagajne ne pozna, pač pa v § 62. postavlja načelo, da se ne smejo zavarovancu pristoječe zakonite zahteve na nikak način kratiiti — se da iz tega sklepati, da zavarovanju podvrženi član kake boln. blagajne na podlagi zakona o bolniškem zavarovanju delavcev nima nikake plačilne obveze napram bolnici.

Sedaj nahaja se zadeva vsled pritožbe kranjskega deželnega odbora — pred najvišjim upravnim sodnim dvorom na Dunaju. O določi tega sodišča bodemo svoječasno poročali.

Bolniške blagajne in nje zdravniki. Le premnogokrat se zgodi, da zdravniki bolnike, ki so jim dodeljeni na zdravljenje na račun bolniške blagajne bagatelizirajo, ako jim ni brati boleznije na obrazu, jim le premnogokrat odrekajo celo zdravniško pomoč, ali jim pa zapišejo zdravila za par vinarjev samo, da jih z lepa odpravijo.

Tako postopanje se da opravičevati, ako se pomisli, da ima zdravnik te ali one bolniške blagajne svojo stalno letno plačo brez ozira na to, ali je lečil med letom samo 100 bolnikov ali pa 1000, in je vrhutega še z delom preobložen. Na drugi strani vpoštevati se pa mora tudi pritisk boln. blagajn na svoje zdravnike da le-ti ordinirajo le najceneja zdravila, ker bi sicer narasli previsoki lečilni stroški, ki koncem leta pri vedno velikem številu bolnikov bolniško blagajno že itak zdatno obremene. Tem pomanjkljivostim prišlo bi se v okom le na ta način, ako bi bilo bolnikom prosto voliti si svojega zdravnika od slučaja do slučaja. Tukaj stavijo se pa zopet vsaj navidez nepremagljive ovire, kajti s tem narasli bi na eni strani zdravniški honorarji na ogromne vsote, katere marsikateri bol. blag. ne bi mogla premagovati z dosedanjimi prispevki; na drugi strani bilo bi pa skoro nemogoče priti v okom zlorabam od strani članov oz. bolnikov, ki bi mnogi za vsako malenkost iskali zdravniške pomoči in zdravila — tudi v slučajih, ko bi se to dalo pogrešati. Zato je treba premišljevat, kako bi se brez občutnega bremena zadeva vredila, da bi bolniške blagajne ustrezale popolnoma svojemu namenu — dati v slučaju bolezni svojim članom pomoč — ki naj ne bo samo navidezna in delna, ampak res vspešna in popolna.

Z lastnimi močmi.

Idrija. V Idriji, dne 4. aprila 1906. Računski zaključek krščanskega gospodarskega društva v Idriji za sedmo upravl. leto 1905. Članov pristopilo 24, izstopilo 19, koncem leta šteje članov 508. Denarni promet. Prejemki: Blagajni preostalo l. 1904 1301 K 09 v. Vplačani deleži 635 K. Pristopnine 48 K. Prejemki za blago 98.676 K 99 v. Iz Ljudske hranilnice v Idriji vzdignjeni naloženi denar 3500 K. Tekoči račun z Zvezo 25 K 22 v. Skupaj 194.186 K 30 v. — Izdatki: Izplačani deleži 1917 K. Izdatki za blago 81.803 K 41 v., voznina 3600 K 39 v. Užitnina 2261 K 54 v. Inventar premični 58 K 33 v. Hišnji davek 90 K 58 v. Hišna najemščina 200 K. Pridobinski davek 1110 K 50 v. Neposredna pristojbina 8 K 50 v. Plače uslužbencem 1315 K 50 v. Dnine 57 K 20 v. Pisarniške potrebščine 155 K. Tiskovine 25 K 22 v. Poštne in brzojavi 13 K 50 v. Kurjava in svečava 250 K. Koleki 5 K 80 v., bolniška bla-

gajna 22 K 68 v. Nagrade odbornikom za računovodstvo in razno delo 760 K. Delež Ljudski hran. v Idriji 2 K. Vzajemna zavaroval. v Ljubljani zavarovalnino za blago 23 K. Obresti celih vplačanih deležev 772 K 46 v. 6% dividenda za l. 1904 5645 K 65 v. V Ljudsko hran. v Idriji naloženi denar 3500 K. Razni stroški 77 K 24 v. Gotovina koncem l. 1905 540 K 80 v. Skupaj 104.186 K 30 v. — Račun izgube in dobička. Zguba. Voznina 3.600 K 39 v. Užitnina 2261 K 54 v. Odpis prem. invent. 323 K 28 v. Davki 1401 K 08 v. Neposr. pristojb. 8 K 50 v. Upravn. stroški 2574 K 90 v. 4% obresti rezerv. zaklada 295 K 27 v. Zavarov. za blago 23 K. Razni stroški 77 K 24 v. Čisti dobiček 7587 K 41 v. Skupaj 18.152 K 61 v. Do biček. Kosmati dobiček pri blagu 17.981 K 10 v. Pristopnine 48 K. Obresti nalož. denarja 123 K 51 v. Skupaj 18.152 K 61 v. Bilanca. Imetje. Vrednost blaga 26.430 K 07 v. Vrednost prem. inventarja 2592 K 09 v. V Ljudski hran. v Idriji naloženi denar 3968 K 97 v. Obresti nalož. den. 123 K 51 v. Deleži pri Zadružni in Gospodar. Zvezi v Ljubljani in pri Ljudski hran. in posoj. v Idriji 222 K. Gotovine koncem l. 1905 540 K 80 v. Skupaj 33.877 K 44 v. — Dolgovi. Deleži 16.534 K. Dolg na blagu nerazdruž. 2053 K 73 v. Tekoči račun z Zvezo 25 K 22 v. Rezervni sklad 7381 K 81 v. 4% obrestii od tega 295 K 27 v. Čisti dobiček 7487 K 41 v. Skupaj 33.877 K 44 v. — Račun rezerv. zaklada. Rezervni sklad koncem l. 1904 7381 K 81 v. 4% obrestii od tega za leto 1905 295 K 27 v. Pristopnine 48 K. Pripis od čistega dobička l. 1905 1215 K 70 v. Skupaj 8940 K 78 v. — Čisti dobiček, ki ga je 7587 K 41 v., se je razdelil sledeče: Najpreje se pripiše rezerv. zakladu pristopnina 48 K., nadalje še svota 1215 K 70 v., dalje se dajo od popolno vplačanih deležev 5% obresti v znesku 741 K 83 v. ostanek v znesku 5581 K 88 v. se je pa razdelil članom 6% dividenda. Kar obstoji društvo je izplačalo članom 5% obresti od celih vplačanih deležev 3580 K 48 v., dividende pa 26.479 K 44 v. Zares lepe svotice so se že razdelile članom kot novoletno darilo, akoravno prorokuje Kristan v svojem listu „Napreju“ skorajšnji pogin takim društvom, ki dajo preveč dividende, morda bode preje poginilo ono društvo, katero daje nič % obresti od deležev ter le po 4, 2 ali 0 odstot. dividendo ali ako ima še celo izgubo. — V nedeljo, dne 18. marca so sklicali naši občinski odborniki shod po § 2 pri g. Didiču, prišel je tudi nepovabljeni soc. dem. Berdajs z vstopnico soc. dem. Simona Moravca, seveda sklicatelj je listek pogledal ter zapazil drugi priimek, kakor je bil mož, ki ga je prinesel ter ga ni pustil na shod, po velikih prošnjah je šele mož vstopnico dobil seveda na svoje ime, ali morda misli Berdajs, da smo taki analfabeti, da ne znamo brati svoje pisave, najbrže da je Berdajs analfabet, ki ne zna brati.

Okno v svet.

Slov. krščansko socialne zveze občni zbor se vrši v nedeljo, dne 7. t. m. ob pol 10. dopoldne v „Zvezinih“ prostorih, Ljubljana, Frančiškanske ulice. — Kdor se zanima za „Zvezino“ delovanje, pridi!

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani poroča slovenskemu svetu, da so nam v noči od 23. na 24. marca t. l. v naši družbini šoli v Trstu pobili skoraj vsa okna ob cesti na južni in zahodni strani. Družbino vodstvo je vkrenilo potrebne korake na višjih oblastvih; obenem pa se priporoča slovenskemu svetu, da nam je — kakor že večkrat, ob podobnih prilikah — tudi to pot na radodarno pomoč. Velikovška pobita okna so bila dvakratna sreča za nas: moralna sreča, ker so kazala slovensko visoko kulturo nasprotno toliko nizki naših sovragov in materijalna sreča, ker so nam donasala sijajnih domoljubnih preplačil. — Slovenci! Beležeč Vam dejstvo o barbarskem tržaškem napadu na naš kulturni zavod in ponosni na svojo oliko Vas prosimo, da se posebno še prihodnje praznike spominjate tržaških pobitih oken in pa svojega dičnega slovenskega izobraženja.

Društvo „Abstinent“ v Ljubljani si je naročilo trojne razglednice in sicer „Ne v krčmo“, „Delirium tremens“ in „Žrtev alkohola!“ Dobivajo se po 8 vin. komad.

Delavski minister. Na predlog nekaterih delavstvu prijaznih poslancev na Švedskem bo vlada v doglednem času nastavila posebnega delavskega ministra. Kakor imamo na primer pri nas ministra za poljedelstvo ali za pouk in bogočastje, tako bo tudi na Švedskem minister za delavstvo. Vprašanja, ki se tičejo modernega tovarniškega delavstva so postala tako važna in tudi tako obširna, da so na Švedskem že izprevideli, da je najbolje ustanoviti za to posebno ministrstvo. To je tudi prvi korak in velik korak za stanovsko in strokovno združevanje delavstva, ker potem imajo strokovna društva veliko oporo nasproti sedanjemu pritisku delodajavcev. V Avstriji imamo sedaj poseben oddelek v notranjem ministrstvu za statistično gradivo, ki se tiče delavskega varstva in drugih takih stvari in ki izdaja vsak mesec poročilo v „Soziale Rundschau“. Treba bo pa počasi tudi začeti misliti na posebno ministrstvo ali saj na samostojni oddelek, ki bo vodil delavske stvari.

Sovražnika so spoznali: Ko je na Ruskem izbruhnila revolucija, so delavci najprvo napadli držav. prodajalne žganja. Ruska država ima namreč za žganje monopol, kakor naša za tobak, in ima zato za prodajo žganja svoje prodajalnice. Država na ta način vleče ogromne vsote, ki gredo iz žepov delavcev-pivcev. To so ti spoznali, in zato izvršili napad tudi na te državne prodajalne žganja.

Velikim sesalkam primerja škof Eger produkcijo in razprodajo alkoholnih pijač v rokah velikega kapitala. Te sesalke delujejo neprestano na to, človeštvo preplaviti z alkoholom in ga na ta način leto za letom za milijarde oropati. Akcije tega oderuškega kapitala ne poznajo nobenega ozira, nimajo ne srca ne vesti. Tudi če z žganjem uničujejo cele rodove zamorcev v Afriki in Indijancev v Ameriki, zato se ne brigajo, temveč štejejo in razdeljujejo samo dobiček med seboj, sesalke tega kapitala delajo vedno brezobzirneje, čim več procentov izsesajo.

Delavni čas na Danskem. Iz poročil danskih obrtnih nadzornikov za leto 1904-5., ki so imeli nadzorovati 4 tisoč 531 podjetij, v katerih je delalo 78 tisoč 196 delavcev, povzemamo glede delavnega časa sledeče: po 8 ur na dan je delalo nekaj čez 2 procenta; 8 in pol ur do 9 ur nad 14 procentov; 9 in pol

ure do 10 ur pa 71 procentov; čez 10 ur pa samo 11 procentov delavcev. Razvidno je iz tega, da so že jako daleč, pri nas se pa že veliko zdi, če se dela kaj pod enajst ur. In zopet in zopet povdarjamo, da skrajšanje delavnega časa more doseči le krepka strokovna organizacija.

Sporazumljenje med delodajavci in delavci na podlagi tarifnih pogodb jako laskavo priznava neki časopis zveze delodajavcev in pravi, da je le na tej podlagi mogoče zblizanje fabrikantov in delavcev. Vidi se, da organizacija mnogo stvari lahko doseže mirnim potom, ker organizacije se boje, pred posamniki jih pa ni strah. V Berlinu dela 60 do 70 tisoč delavcev na podlagi tarifnih pogodb. Ščasom bota tudi pri nas morali fabrikanti uvideti, da drugače ne bo šlo, ker ideje strokovnega združevanja ne bodo spravili iz Kranjske, če ji še tako nasprotujejo.

Mestni delavci. Mesto Brandenburg in vpeljalo v svoji veliki plinarni 8urni delavnik. — Mesta Burmen, Elberfeld in Hagen so zvišali svojim delavcem plačo za 5 procentov in vsak delavec dobi vsako leto nekaj prostih dni. Te počitnice bodo trajale 3 dni po triletni službi, 5 dni po petletni in 7 dni po desetletni službi. Sploh je opaziti, da so nemška mesta v tem oziru najnaprednejša in ne štedijo niti denarja niti truda, da se izpolnijo že dolgotrajne in večletne zahteve mestnega delavstva.

V Gersthofen na Bavarskem je tovarna za barve tako spremenila de-

lavski čas, da se bo odslej delalo po 8 ur na dan (3 šihti), doslej sta pa bila 2 šihta po 12 ur. Naenkrat torej odpade 4 ure.

Darovi.

Za brezposelno delavstvo na Savi so poslali člani „Kat. del. družbe“ v Idriji in sicer: g. Fr. Nagode 5 K.; g. Ivan Gnjezda, župnik, gospod. Marija Gostiša, c. kr. učiteljica in g. Rafael Gostiša, c. kr. učitelj po 1 K. Skupaj 8 K, kateri znesek se je odposlal dne 5. t. m. na „Strokovno društvo“ na Savi (Gorenjsko).

„Naša moč“

izhaja vsak petek.

Cena na leto 3 krone.

Cene inseratom so:

za male šestopne oglase: 6 vrstic 70 v., 12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24 vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo: 1 krat 9 v. petit vrsta, 2 krat 7 v. petit vrsta, 3 krat 5 v. petit vrsta.

Uredništvo in upravništvo

„Naše moči“

Kopitarjeve ulice šte. 2.

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem **moške obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci. Sprejemam tudi **že kupljeno blago v delo.**

Izdelujem vse po najnovšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za prodajo, od najpreprostejše do najfinejše izvršitve.** Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosi

Matija Lazar
krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

Ne prezrite!

Kdor hoče res postrežen biti z
**dobrim, naravnim belim
in črnim vinom,**

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano
trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko
v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Ne prezrite!

8 52—11